Jiří Vondrák

Zabite Vysockého

Pokračovanie z predchádzajúceho čísla

15. OBRAZ

(Miestnosť bez okien. Stôl, za ním sedí VYSOCKIJ ST., pred ním kamera na statíve, za ňou dvaja muži, kameraman PEŤKA a zvukár FILIP. Režisér ABRAMOV.)

VYSOCKIJ ST. *(vstane a prechádza sa po miestnosti).*

PEŤKA *(spýtavo sa pozrie na Abramova).*

ABRAMOV *(gestom mu naznačí, aby Vysockého st. kamerou sledoval).* Vladimir Semionovič, vráťme sa, prosím, na ten fatálny večierok 24. júla 1980.

VYSOCKIJ ST. Ležal som bezvládne na diváne a bolo mi všetko fuk. Medzitým doktor Gaďajev niekomu telefonoval. Ten človek mal chytiť taxík a hneď prísť. Potom som zaspal. Prebudil ma o chvíľu doktor... otvoril som oči a predo mnou – stál som pred sebou ja! Vlastný dvojník. Ten dvojník mal dokonca rovnakú košeľu a koženú bundu ako ja. Aj on bol opitý a namiesto toho, aby dýchal, len sipel. Ležal som na smradľavom diváne, krútila sa mi hlava a díval som sa na seba, ako sa na seba dívam, pripadal som si ako mimozemšťan, potreboval som urgentnú dávku. Bol som šialený.

ABRAMOV. Pokračujte.

VYSOCKIJ ST. Bol som v miestnosti sám. Vlastne nie, bol tam ešte ten dvojník a doktor. Myslím... Strácali sa mi v hmle.

ABRAMOV. Pokračujte. To ste už hovorili.

VYSOCKIJ ST. *(zastaví sa pri Abramovovi).* Nemáte cigaretu?

FILIP. Ja mám, nech sa páči.

ABRAMOV *(zapáli mu).*

VYSOCKIJ ST. Potom ma doktor Gaďajev odviedol pred dom, taxík, čo priviezol môjho dvojníka, tam ešte čakal, naložil ma a odviezol.

ABRAMOV. Kam? Neviete?

VYSOCKIJ ST. To neviem. Kráčali sme dlho a prišli sme k inému autu, doň sme presadli. To už šoféroval doktor. Asi to bolo jeho auto. Mám pocit, že mal za oknom takú tú doktorskú ceduľku... Potom som znova zaspal alebo zamdlel a prebudil ma zas až ten doktor. Dopravil ma na akúsi daču. Muselo to byť niekde za Moskvou. Tam som znova stratil vedomie – v tej istej chvíli, čo ma uložil do postele.

ABRAMOV. A tam ste boli celé tie roky?

VYSOCKIJ ST. Ale kdeže! Jednak tá dača nebola zariadená na celoročné bývanie a bohvie, komu patrila. A potom, tu by ma zakrátko objavili – napríklad hubári alebo výletníci, ktorých tam chodili húfy, pravda, nie počas olympiády, keď nikto nesmel ani do Moskvy, ani z Moskvy. Však viete.

FILIP. Pamätám sa veľmi dobre...

ABRAMOV. Pýtal sa ťa niekto niečo? Kto je tu...

FILIP. Kto je tu režisér... Áno, viem. Vy, Sergej Alexandrovič!

VYSOCKIJ ST. *(vráti sa k stoličke, sadne si).* Ostal som tam asi štrnásť dní, kým sa neskončila olympiáda. A kým som sa trochu nespamätal. Najhoršie boli absťáky po drogách. Niektoré sa nedali vydržať. Párkrát som si myslel, že si podrežem hrdlo... A tie nočné prízraky! Ale cez deň som sa s pomocou rôznych injekcií pomaly dával dohromady. Bál som sa, že sa zbláznim, keď drogy po toľkých rokoch zrazu vysadím. No väčšinu času som spal po injekciách doktora Gaďajeva.

ABRAMOV. Vráťme sa, prosím, do toho bytu, z ktorého vás doktor Gaďajev odviezol. Tam zostal váš dvojník. Čo sa s ním stalo?

VYSOCKIJ ST. Raz som zablúdil v lese. To už som bol v tajge sám. Doktor za mnou dochádzal len občas, keď mu to dovolili povinnosti. Mával som kŕče v bruchu, krivilo mi ruky, mal som hrozné depresie, ale chcel som byť už sám. Začínalo mi svitať. Šiel som vtedy cez brezový les po známej, už stokrát absolvovanej ceste... Šesťdesiatdva krokov to bolo k obrovskému dubu. Stáli sme oproti sebe. Strom starý hádam päťsto rokov, a ja ešte ani nie štyridsaťpäťročný. Strom plný sily, a ja na konci so silami. Strom roztiahol konáre, akoby ma chcel nimi objať, a začal meniť farbu. Zelená farba lístia sa rozložila na zlatú a modrú a strom sa zachvel a vstúpil do oblohy. No nie celý, len konáre, kmeň ostal na zemi, perverzne nahý. Trčal nahor ako úd nejakého obra. Objal som ho, pretože som ho spoznal. Bol to môj otec. Zrýchľoval sa mi tep a huča-

lo mi v hlave. Spotil som sa. Kŕčovito som sa držal kmeňa stromu a cítil som, ako mi po chrbte steká obrovská kvapka potu. Bola slizká ako, ako semeno... Zmocnila sa ma hrôza. Cez oči mi vnikali do hlavy prsty so špinavými nechtami a škriabali ma po lebke znútra. Bol to príšerný zvuk! Rozochvelo sa mi celé telo, sval po svale, ruky sa mi napli v kŕči, ale prišlo to tak zrazu, akoby sa ma to netýkalo, akoby sa chvel niekto iný! Akoby otváral náručie niekto blízky! Hrôza začala zo mňa postupne opadávať, ako keď sa vlna vracia do oceána, pot obschýnal a znova sa ukázalo slnko. Zlatá a modrá farba sa vrátili do zelene lístia. Zrazu bolo ticho, akoby mi vrazili do uší nôž. A do toho ticha pomaličky prenikal šum konárov. Ležal som na chrbte a mal som ruky naširoko, akoby som chcel niekoho objať. Alebo akoby som sa chystal na ukrižovanie. Nado mnou sa úžasne klenula ultramarínová obloha. Bolo to číre šťastie. Práve som sa narodil.

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva pieseň* Poľovačka na vlky*).*

POĽOVAČKA NA VLKY
(Охота на волков,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

V boji proti nim napínam sily!
Znova – ako už nejeden raz –
obkľúčili ma, hej, obkľúčili,
bodro na dostrel ženú ma zas.

Spoza smrekov už dupľovky trčia,
v každom tieni sa ukrýva muž.
Pália na vlky – na živé terče,
čo v tom snehu sa černejú už.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Veru s vlkmi to nemyslia dobre
trajektórie zákerných striel!
Keď ich hrádza tých vlajočiek zovrie,
potom ľahké je zasiahnuť cieľ.

Tradíciu vlk porušiť nesmie –
tú sme cicali z materských žliaz.
Slepé šteňatá síce už nie sme –
za tie vlajočky nevieme zájsť.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Zuby ostré a laby sú bystré!
Kto nám, vodca náš, vnútil ten trik?
Vždy len bežíme schytať ich výstrel –
za tie zástavky nezájde nik.

Prečo vlk musí skrývať, čo cíti,
nestáť o život, nakašľať naň?
Ten, čo rozhodne o mojom bytí,
sa už usmial a dvíha už zbraň.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Za tie zástavky neste ma, nohy!
Žiť v tej porobe nemám už chuť!
Šťastný začul som – vykríkli mnohí,
sťaby hľadeli na čudo čúd.

V boji proti nim napínam sily!
Nie však – ako už nejeden raz.
Obkľúčili ma, hej, obkľúčili –
ja som vybehol z ich zátarás!

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

PEŤKA. Tak, tomu hovorím výkon...

FILIP. Drž hubu, súdruh!

ABRAMOV. Šialené, čo mi tu rozprávate... *(Umlčí kameramana a zvukára pohľadom. Po chvíli pokračuje.)* Vráťme sa, prosím vás, do toho bytu, z ktorého vás odviezol doktor Gaďajev. Ostal tam váš dvojník. Čo sa s ním stalo?

VYSOCKIJ ST. Ak mám byť úprimný – neviem. Mám pocit, že doktor, len čo ma na svojej dači uložil do postele, hneď zase niekam odišiel. Myslím, že som v polospánku začul jeho žiguli.

ABRAMOV. Ale stopercentne to neviete.

VYSOCKIJ ST. Isteže nie. Veď som vám hovoril, že som sa tackal medzi bezvedomím a spánkom, životom a smrťou. Bol pre mňa strašný šok, keď som sa dozvedel, že ma pochovali. To však až po pár mesiacoch. Po dvoch či po troch. Azda ešte neskôr... neviem, celkom som vtedy stratil pojem o čase.

ABRAMOV. Ako si vysvetľujete fakt, že s najväčšou pravdepodobnosťou namiesto vás pochovali vášho dvojníka?

VYSOCKIJ ST. Bojím sa domýšľať to do dôsledkov.

ABRAMOV. Pokúste sa.

VYSOCKIJ ST. No... Niekto musel toho dvojníka zabiť.

ABRAMOV. Na oboch rukách mal vpichy po injekciách a príčinou smrti *(Príčinu prečíta z protokolu.)* bol jednoznačne infarkt. Ale ten sa dá ľahko vyvolať aj umelo... keď sa injekčne aplikuje napríklad dávka draslíka. Nikto nerozozná umelý infarkt od klasického. Z protokolu vyplýva, že nikto neskúmal, či sú vpichy staršie alebo čerstvé. V krvi toho mal dva a pol promile. Organizmus mŕtveho bol výrazne opotrebovaný alkoholom a drogami. Pečeň ani obličky mu takmer nefungovali. Kdekto ho mohol opiť a napichať doňho účinnú látku, a tak vyvolať infarkt... Niekto musel toho dvojníka zabiť... Pre doktora Gaďajeva to mohla byť hračka. Ale prečo by to robil?

VYSOCKIJ ST. Z veľkého priateľstva. Z neuveriteľného kamarátstva... Ťažko sa to vysvetľuje, hádam sa to ani nedá vysvetliť... Poznali sme sa od šesťdesiateho ôsmeho roku. Rovnako dlho sme sa poznali s Marinou.

16. OBRAZ

MARINA. Raz sme boli spolu v Los Angeles na hokejovom zápase USA – ZSSR. Sedeli sme na hlavnej tribúne a Vladimirovi žiarili oči a bol nadšený. No len čo sa zápas začal, Ukrajinci, sediaci kúsok pod nami, začali skandovať protisovietske heslá. Vladimir bol spočiatku naštvaný, ale keď sa k Ukrajincom pridal pomaly celý štadión, ostal nešťastný a dotknutý. On, ktorý bol vždy hrdý na svoju vlasť, nechápal, kde sa v dave berie toľko odporu proti Rusku, proti Sovietskemu zväzu. Bolo to v čase vojny v Afganistane. Zo zápasu sme odišli ešte počas prvej tretiny. Aby som ho rozptýlila a aby lepšie a rýchlejšie spoznal Ameriku, kúpila som mu knihu fotografií. Listoval v nej a ukazoval mi, kam by sa chcel pozrieť, no zrazu zmĺkol. Vydesila ho slávna fotografia napalmom popáleného nahého dievčatka. Stále sa k nej vracal a mal slzy na krajíčku. Vravel, že si nikdy neuvedomil, aká strašná bola vietnamská vojna... Ako niekto môže takto ublížiť malému decku...?

17. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. Stretol som Boha. Šiel mi oproti po Nevskom prospekte a aj on mal v hlave. Tancoval som uprostred vyprázdnenej ulice a on, ľahký ako hmla, sa ku mne pridal. Ako som zistil, že je to Boh? No predsa tak, že keď sa mu do cesty postavila veľká mláka, prešiel cez ňu suchou nohou. Bolo krátko po daždi, vzduch voňal a bola noc a v diaľke žiaril Kremeľ. Zastali sme si zoči-voči a obaja sme sa pekne tackali. Chvíľami som mal strach, aby sa omnipotens Deus nezosypal na asfalt. Ale on, keď sa zdalo, že už-už spadne, sa vždy rozplynul. Tak obnovil svoju rovnováhu a dôstojnosť a znova sa mi zjavil. Pretrel som si oči, či sa mi nesníva. Predsa len, stretnúť nadránom samotného Boha, to sa nestane často. Vravím mu: „Báťuška, kde sa tu berieš? Veď tu v teba neveríme, tu je socializmus!“ A on na to: „Práve preto som tu! Pošlem vám sem aj synčeka, a vy mi ho ukrižujete!“ Ja mu na to, nech nežartuje, že sa sekol o dve tisíc rokov. Ale chápete, čo je pre Pána Boha a tú jeho večnosť dve tisíc rokov? Na ulici našťastie nebolo živej duše. Trochu som sa bál, aby sa nezjavila policajná patrola. V týchto ateistických časoch debatovať na ulici s Bohom? Z toho by mohli byť opletačky. Boh sa zatackal a znova mu hrozilo, že jeho božská čeľusť narazí na asfalt. Ale kdeže! Znova sa rozplynul a znova bol v pohode. Naštvalo ma, ako sa on, ktorý tak rád inzeruje, že všetko vie a aký je všemohúci, zrazu sekne o dvadsať storočí! Ale on si mlel naďalej len to svoje – že nám sem

poslal syna Ježiša. A vtedy ma už naozaj naštval. „Akého Ježiša, krucinál? Akého syna? Stalina si nám sem poslal! Aj to bol tvoj syn! Áno! AJ TO BOL TVOJ SYN!“ zareval som. A Boh mlčal a chvel sa vo vzduchu ako záclona v prievane. Ejha, hádam som to len neprehnal?! Začal ma strašiť svietiacimi očami, ktoré sa mohutne rozžiarili ako reflektory obrovského moskviča. A zadunel aj organ – výhražný akord. „Stalin že bol Boží syn?! Rúhaš sa, syn môj! Padni na kolená a modli sa!“ Boh rástol a nadobúdal obrovské rozmery. Zrazu ho bol plný Nevský prospekt. „Syna tvojho!“ zahrešil som a hudba začala dunieť a hučať, až ma rozbolela hlava. „Stalin BOL tvoj syn! A pozeraj sa!“ zreval som a Boh sa obrátil smerom, ktorý som mu ukázal. Z neba, po celej šírke Nevského prospektu, a aj durch cez mohutné domy, z každej strany, zovšadiaľ, kráčali milióny mŕtvych ľudí. V gulagu umučených mužov, znásilnených a utýraných žien aj milióny uplakaných a umučených detí pochodovali dup-dup, dup-dup. Stámilióny bolestne vytreštených očí vystrekovali slzy zmiešané s krvou. Znásilnené dievčatá s krvavými lonami ťahali za sebou na pupočných šnúrach mŕtve batoľatá. „Ako sa ti to páči, milý Bože? Ježiš, ten mohol zdupkať z hrobu, kam sa mu zachcelo, a nepotreboval na to povolenie OVIR-u a sovietsky pas!“ Obrovský Boh sa už v tej chvíli vznášal od obzoru po obzor. Naštvali ho asi moje informácie. A mne zas naháňali strach tie jeho nebeské organové píšťaly. Povedal som: „Bože, zmenši sa znova, poď si dať so mnou vodku a porozmýšľať, čo by sa tu s tým bordelom dalo spraviť. Veď my by sme si ťa znova obľúbili, keby si aj ty chvíľku zas počúval obyčajných, malých ľudí. A keby si im pomohol!“ Boh sa zmenšil do pôvodnej podoby, mávol rukou a príšerná hudba zmĺkla. Všetko zmizlo, a bol zas len ten mokrý bulvár. Vytiahol som si z vrecka vetrovky fľašku vodky. Boh na mňa pozeral a mal nesmierne súcitné oči a nesmierne mäkký hlas, že ma to dojalo a rozplakal som sa. Plakal som, stonal, čkalo sa mi – a Boh ma chytil okolo pliec. Cítil som, že ma chápe, že mi rozumie, že ma zas má niekto rád. Aj ja som pocítil lásku k Bohu, čo mal rád mňa, a jemu prišlo zo mňa do smiechu a začal sa smiať ako šialený. Ako blázon! Tackal som sa po ľudoprázdnom obrovskom Nevskom prospekte a policajné volgy uháňali popri mne jedna za druhou, vzlietali ponad strechy čiernych domov a strácali sa kdesi v nočnom nebi. Boh ma vzal na milosť. Objal ma hmlistým ramenom, vzal ma do tanca a tancovali sme a tancovali... a tancovali... a tancovali...

18. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva pieseň* Kúpeľ na bielo*).*

KÚPEĽ NA BIELO
(Банька по-белому,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

Vykúr pre mňa ten kúpeľ, ej, kuričkа,
rád aj celý sa roztopím tam,
na lavicu si sadnem len skrajíčka,
svojim myšlienkam priechod dnes dám.

Ale studená voda keď zašumí,
z vlastných myšlienok triafa ma šľak!
Ako pamiatka z obdobia kultu mi
svieti na hrudi modravý fľak.

Vykúr, kuričkа, kúpeľček na bielo.
Nie som zvyknutý na biely deň.
Aj keď zblazniem a keby aj horelo,
predsa jazyk si rozviazať chcem.

Les aj vieru sme rúbali boľavo!
Koľko útrap aj vonku, aj v nás!
A ja Stalinov portrét mám naľavo
a tam napravo Mášu en face.

Za tú vieru, čo bývala nemalá,
toľko rokov ma väznil ich raj!
Za tú hlúposť, čo páru už nemala,
smel som navštíviť sibírsky kraj.

Vykúr, kuričkа, kúpeľček na bielo.
Nie som zvyknutý na biely deň.
Aj keď zblazniem a keby aj horelo,
predsa jazyk si rozviazať chcem.

Dobre pamätám – bolo to zaránky.
„Braček, pomoc!“ som ledva dal chýr –
už ma viezli tí mládenci z ochranky
cez vlasť sibírsku až na Sibír.

A tam každý – keď v lome a v okovách –
sa už dosýta najedol sĺz –
dal si Stalina na srdce tetovať,
aby počul to pukanie sŕdc.

Vykúr, kurička, kúpeľček na bielo.
Nie som zvyknutý na biely deň.
Aj keď zblazniem a keby aj horelo,
predsa jazyk si rozviazať chcem.

Svojim ústam, čo voľačo hovoria,
sám v tej páľave rozumiem zle!
Veď som prišiel sem z chladnej hmly tábora,
nie som doma v tej horúcej hmle.

Ale predsa len zmúdrel som máličko!
A keď Stalina na hrudi mám,
dnes ho vyšľahám brezovou metličkou,
ako oni nás šľahali tam.

Vykúr, kurička, kúpeľček na bielo,
nech si privyknem na biely deň.
I keď zblazniem a keby aj horelo,
predsa jazyk si rozviazať chcem.

19. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. Bolo úžasné leto. Také, po akom človek túži, keď je unavený, keď nevie, kde by sklonil hlavu, keď je taký sám, že by sa urumádzgal. Marina mi pripravila prekvapenie – týždeň na lodi. Na Volge. Týždeň spolu, len my dvaja, na starej cárskej lodi! Nemusím vysvetľovať, ako veľmi sme sa obaja na ten výlet tešili. Ale na poslednú chvíľu jej zmenili plán nakrúcania – nakrúca-

la v Paríži nejaký film, a tak musela napochytre už o pár dní odcestovať. Chcel som výlet zrušiť, ale Marina ma prehovorila, aby som ho absolvoval sám a odpočinul si. Tú loď nám vybavil Seva Abdulov a mal s tým neskutočné starosti, tak už len kvôli nemu som sa rozhodol, že sa teda nalodím aspoň ja. Veľmi som práve potreboval zaliezť a dopísať nejaké piesne. Kujbyšev, to bolo uzavreté mesto, bez povolenia tam nikoho nepustili, a ja som mal už vybavený aj vstup do kujbyševského prístavu, takisto uvoľnenie z divadla. Nastúpil som na loď v piatok popoludní. A naozaj to bola taká malá, stará cárska výletná loď. Na jej čele bdela Poseidonova vyrezávaná hlava, stĺpy pri vchode do kajút zdobili farebné reliéfy s motívmi zo starých ruských bájí. Najkrajšia bola výzdoba dverí – do skla vyryté elegantné motívy zo života cárov a noblesné krehké výjavy zo šľachtických ľúbostných pletiek. Hádam všetko bolo na tej plávajúcej škrupine ešte v originálnom stave. Bol malý zázrak, že sa to zachovalo v pôvodnej podobe, že tam nikto nevymenil vyrezávané drevo na stenách za socialistický bakelit. Netuším, ako a komu sa to podarilo, ale na lodi bolo okrem posádky nás cestujúcich iba zopár. Mal som jednu zo šiestich kajút len sám pre seba. Naproti mne boli ubytovaní starí manželia a o jedny dvere ďalej mladé dievča. Ksiuša. Dlhé gaštanové vlasy, krásna postavička... taká zdrobnenina krásnej, ale naozaj krásnej ženy – bola totiž naozaj drobnučká. V porovnaní so mnou viac než o hlavu nižšia. Zoznámili sme sa pri večeri. Mala sýty a nežne zamatový hlas. Prezradila mi tajomstvo. Bola to Irinina kamarátka. Matne som si spomenul, že som meno Ksiuša už počul. Áno, od Iriny.

20. OBRAZ

(Sme vo vyšetrovni moskovskej milície, je tu vyšetrovateľ a dvaja uniformovaní milicionári.)

VYŠETROVATEĽ. Tak mi priveďte toho druhého, toho doktora Gaďajeva.

MILICIONÁR. To nepôjde, súdruh veliteľ.

VYŠETROVATEĽ. A prečo by to nešlo? Práve toho tu teraz bezodkladne potrebujem... Vy ste ho hádam nepredvolali?

MILICIONÁR. Spáchal samovraždu, súdruh veliteľ.

VYŠETROVATEĽ. Tak samovraždu... hovoríte.

MILICIONÁR. Áno, súdruh, otrávil sa plynom, v ten deň, čo tu bol na výsluchu... asi od strachu. Po výsluchu bol prepustený domov s tým, že nesmie opustiť Moskvu. Asi nemal čisté svedomie.

VYŠETROVATEĽ. To určite nemal.

MILICIONÁR. A čo mám dať do protokolu, súdruh vyšetrovateľ?

VYŠETROVATEĽ. Počkajte, musím si to najprv rozmyslieť. To nie je len tak, doparoma. Pekne mi to skomplikoval.

MILICIONÁR. Veď mal iba podať hlásenie o splnení úlohy.

VYŠETROVATEĽ. No práve! To hlásenie malo osvetliť nesmierne dôležité okolnosti o smrti Vladimira Vysockého!

MILICIONÁR. O smrti Vysockého? O tej sa hádam vie všetko, nie? Lekársky protokol o úmrtí tu máme a obsahuje jasné informácie. *(Listuje v zložke, číta z nej.)* Zomrel na zlyhanie srdca... po totálnom zlyhaní organizmu.

VYŠETROVATEĽ. Ten doktor Gaďajev nebol náhodný doktor, čo po smrti určil spôsob úmrtia v rámci služby na pohotovosti. Bol to dlhé roky čosi ako Vysockého osobný lekár. Veľa ráz ho zachránil z tých jeho excesov a x-krát ho vytiahol z klinickej smrti. A je zaujímavé, že práve on určil dôvod smrti a vystavil úmrtný list. Vysockij bol mimoriadne tuhý a totálne závislý narkoman. Kto zavolal Gaďajeva, keď v byte nikto nebol? Kto Vysockému dodával drogy? A ako to, že aj keď bolo horúce leto, Vysockij mal na sebe koženú bundu?

MILICIONÁR. Vysockij rád nosil tú bundu.

VYŠETROVATEĽ. V lete?

MILICIONÁR. Bola noc.

VYŠETROVATEĽ. Hej, a aj tak bolo skoro 25 stupňov nad nulou. Horúčava a v noci... To, že sa nevie, kto zavolal doktora až potom, keď – podľa doktorovho protokolu – vo chvíli jeho príchodu bol Vysockij už skoro dve hodiny mŕtvy, by som ešte vedel pochopiť. Dotyčný – alebo dotyčná – sa báli milície, museli by rozprávať a bohvie, čo všetko by sa z nich ešte dalo vytiahnuť. Byt bol ako po výbuchu bomby, muselo tam byť veľa ľudí, podľa počtu pohárov na víno a fliaš od vodky...

MILICIONÁR. A je to také dôležité, súdruh vyšetrovateľ?

VYŠETROVATEĽ. Toto ani až tak veľmi nie. Ale doktor Gaďajev od nás dostal úlohu.

MILICIONÁR. Aj on bol náš spolupracovník?

VYŠETROVATEĽ. Nie, nebol, aj keď som naňho osobne tlačil, nedal sa na spoluprácu presvedčiť. Bol akýsi čudný, ten doktor. Akoby mu nezáležalo na živote. Ty vieš, súdruh, že pri presviedčaní viem byť poriadne... no skrátka presvedčivý...

MILICIONÁR *(významne sa rozosmeje).* To teda viete, súdruh vyšetrovateľ, aj ja by som sa vzdal a podpísal čokoľvek!

VYŠETROVATEĽ. Ale doktor sa nevzdal, možno mu niekto kryl chrbát, čo ja viem? Rozhodne však dostal úlohu, a proti tomu neprotestoval. Naše oddelenie ho malo už dlhší čas pod kontrolou a niečo naňho sa začínalo už aj črtať. Napokon, na každého sa čosi nájde, ak to hľadáme my a ak to potrebuje vlasť.

MILICIONÁR. A akú úlohu dostal doktor, súdruh vyšetrovateľ?

VYŠETROVATEĽ. Mal Vysockého upokojiť. Rozumiete? Upokojiť!

MILICIONÁR. Tak možno tú úlohu splnil. Vysockij je mŕtvy...

VYŠETROVATEĽ. Hoci je to pravda, mne sa na tej jeho smrti čosi nepáči. Hlavne by som chcel teraz na toho doktorka pritlačiť, aby nám vysypal mená Vysockého dodávateľov. Musel ich predsa poznať! Napokon, aj on sám mu každú chvíľu kadečo pichal – a drogový register v nemocnici mal v poriadku, tak kde to bral? Žiaľ, odtrhol sa nám z udice. Tak nič, píšte! Máte pripravený protokol?

MILICIONÁR. Mám, súdruh vyšetrovateľ.

VYŠETROVATEĽ. Tak píšte. Dňa... koľkého je dnes?

MILICIONÁR. Druhého augusta.

VYŠETROVATEĽ. Druhého augusta 1980...

21. OBRAZ

MARINA. Bol to jeden z tých večerov, ktorých bolo tak neuveriteľne málo. Sedeli sme s Voloďom na sedačke vo veľkej obývačke nášho bytu na ulici Malá gruzínska a odpočívali sme. V televízii bežal nudný film, ležala som Voloďovi na lone a podriemkavala som. Prezeral si časopis, ktorý som mu priviezla z Paríža. „Tu je fotka toho napalmom popáleného vietnamského dievčatka... Toto Američanom nikdy neodpustím. Pozri!“ zvolal polohlasne a podal mi časopis. Áno, bola tam fotografia nahého a popáleného dievčatka. Preložila som Voloďovi text pod fotografiou. Bolo to iné dievčatko, v inej krajine. Bolo to dievčatko popálené sovietskym vojakom v Afganistane... Vladimir neveril... až keď sa pozrel poriadne. Chvíľu mlčal. Mal v očiach slzy a potom vykríkol. Nikdy na ten výkrik nezabudnem. V ten večer už neprehovoril. Sedel, bradu si opieral o zaťaté päste a ustavične mal v očiach slzy.

22. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva* Pieseň o zemi *z filmu* Synovia odchádzajú do boja*).*

PIESEŇ O ZEMI
(Песня о земле Из к/ф Сыновья уходят в бой,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

Zdá sa vám, že spálená je zem?
Nikdy viacej neprijme už semä?
Zdá sa vám, že sníva večný sen?
Nie! To je len odpočinok zeme.

Materinstvo vziať si nedá zem!
Na dne mora prečká každý útok!
Pahreba je čierne rúcho len.
Nie! To nie je smrť, to je len smútok.

Mláky krvi, slzy materí,
zákopy a iné stopy boja,
obnažené nervy – krátery,
ešte budú bolieť, kým sa zhoja.

Ožívať však už ju vidíte!
Dýcha zas – a mýli sa, kto vraví,
že skončila v invalidite.
Zem sa znova zjaví v plnom zdraví!

Nie! Jej plač sa mení na pieseň –
a tú pieseň všetci spievať chceme!
Veď aj v našich ústach je tá zem –
a tie naše ústa nie sú nemé!

Zdá sa vám – že sníva večný sen?
Nie! To je len odpočinok zeme.

23. OBRAZ

(Miestnosť bez okien. Stôl, za ním sedí VYSOCKIJ ST., pred ním kamera na statíve, za ňou dvaja muži, kameraman PEŤKA a zvukár FILIP. Režisér ABRAMOV.)

VYSOCKIJ ST. Dodnes si spomínam na svoje lásky. Hlavne na tú poslednú, na mladučkú Ksiušu. Koľko môže mať dnes rokov? Vtedy mala sedemnásť. Dnes už to bude starnúca žena. Aj na Irinu si niekedy spomeniem. Tá zo mňa vždy urobila... no zviera, čo budem tajiť!? A vzťah s Marinou? Na ten vzťah vtedy, pred mojím útekom, doľahla únava. Tá únava v ňom bola už dlho predtým, pretože... Viete, to nebola obyčajná láska, to bola posadnutosť! Súbor posadnutostí. Posadnutosť srdca, posadnutosť tela, posadnutosť, čo vnikla do všetkých emócií. To bolo... šialenstvo! Už len to, napríklad, že Marina prerušila nakrúcanie veľkofilmu v Paríži, utiekla z pľacu, nechala celý štáb štábom, sadla na najbližšie lietadlo, aby ma potom dva dni hľadala, zatiaľ čo ja som, opitý a sfetovaný, trčal kdesi na večierku v delíriu a ležal vo svojich vracancoch. A starala sa o mňa, trpezlivo pretrpela moje záchvaty a čakala, kým ma to prejde. A ja zase, po jej odjazde, som vôbec nebol schopný pracovať, myslieť, nič! Tak zúfalo mi chýbala! Nuž ale keď to trvalo dvanásť rokov... dvanásť rokov, z jej obetavých záchran sa stalo prenasledovanie... Súviselo to iste aj s tým, že po rokoch sa vytratila prvá zaľúbenosť. Marina sa so mnou zopárkrát rozišla, ja s ňou veľa ráz. Mal som záchvaty clivoty aj niekoľko dní pred svojím zmiznutím, ale to už som bol mimo. Keď si spomeniem na Ksiušu alebo Irinu, vždy ma udrie medzi oči slovo koniec. Zišlo vám niekedy na um, Sergej Alexandrovič, aké je to strašné slovo? Aké šialené je slovo: NIKDY!

ABRAMOV. Nikdy som o tom nepremýšľal. Takto nie. Myslím, že niekedy to slovo môže znamenať, naopak, úľavu.

VYSOCKIJ ST. To iste. Aj ja som si uvedomil, že s nijakou Ksiušou, s nijakou Irinou už nemôžem prežiť niečo také ako s Marinou. Pritom s Ksiušou by som chcel. Veľmi mi chýbala láska. Viete, chýbalo mi také to rozochvenie, keď zazvoní telefón, je to ona? Alebo keď otvorím poštovú schránku – nie je tam list od nej? S odstupom času si to môžem priznať. Potreboval som lásku. Ale keď som pochopil, že Ksiuša ľúbi mňa a ja ľúbim ju, bolo už neskoro.

ABRAMOV. Neskoro? Prečo? Veď ste neboli ešte taký starý. Naopak, boli ste slávny a primerane bohatý...

VYSOCKIJ ST. V prvom rade: bol medzi nami vekový rozdiel. Skoro štvrť storočia. Ale hlavne – svoju štvrťhodinku slávy a veľkej lásky som mal už za

sebou, aspoň som si to myslel. Sedeli sme vtedy s Ksiušou na zadnej palube cárskej lode, dívali sa, ako sa prevaľuje voda okolo lodnej skrutky, a zhovárali sme sa. Potom som jej hral svoje nové piesne a ona ma potom večer, keď sme si dávali dobrú noc, pobozkala. Keď som cítil jej malé nežné pery, niečo sa vo mne prebudilo. Pritisla sa ku mne a ucítila ma. Milovali sme sa u mňa v kajute. Objímala ma skoro nevinne a tisla sa ku mne, akoby som bol posledný človek na svete. Pri rozkoši vzdychala a šepkala moje meno s neuveriteľnou pokorou. Bolo to niečo také nežné, krásne, bolo to ako báseň od Puškina... TOTO už nikdy nezažijem!

ABRAMOV. A čo Marina Vlady? Tú ste prestali ľúbiť?

VYSOCKIJ ST. Ale vôbec nie! Dokonca naopak. Prestal som byť podráždený a bol som k nej čoraz nežnejší. Veď sme toho spolu toľko prežili! A keď sme sa s Marinou videli naposledy, všimol som si, že sa jej prehĺbili vrásky okolo očí, uvoľnili sa svaly na tvári a vynikli vrásky na krku. Veríte, že je možné ľúbiť súčasne dve ženy, a každú inak?

ABRAMOV. No, neviem...

VYSOCKIJ ST. Mne sa to stalo. Brieždilo sa, keď som stál nad posteľou vo svojej kajute a hľadel na Ksiušu, ako spí. Bola taká krásna, drobnučká a nežná a ľúbil som ju v tej chvíli až tak, že ma z toho rozboleli pľúca. Sadol som si k nej na peľasť a dotýkal sa jej prstami. Bol to pocit, čo trval len niekoľko sekúnd, a viem, že sa už nikdy nevráti v nijakej podobe, ale pocítil som lásku a mohol som zomrieť. Ľahučko, aby to ani nepostrehla, som ju pobozkal na čelo. Usmiala sa šťastne a zavŕtala si tvár do vankúša. Chcel som si k nej ľahnúť a vniknúť do nej. Aby sme boli jeden človek, jedna bytosť.

ABRAMOV. Počkajte, ale toto ste tu už raz hovorili! Navlas rovnako! Prepáčte, ale bolo to vtedy, keď ste hovorili o Marine Vlady!

VYSOCKIJ ST. *(usmeje sa).* No vidíte! Obidve som miloval. Každú inak, a obe rovnako... *(Znova sa odmlčí.)* A raz, chvíľku po skúške, za mnou prišla do divadelnej šatne Irina. Jej návštevy, to bol vždy len sex. Divý, nespútaný ako sex zvierat, vždy takmer bez slov. Keď prišla – aj to bolo krátko pred mojím zmiznutím –, posadila sa na stolík s líčidlami a zadívala sa na mňa. Sedel som na stoličke naproti nej a čakal, s čím prišla. Len som sa na ňu díval, a už som cítil, že som vzrušený. To jej „urob mi to!"– to ma vždy dostalo. A jej fantázia bola nevyčerpateľná. A viete, čo urobila vtedy? Stisla kolená a povedala, že už so mnou nemôže mať sex – pretože ma ľúbi.

ABRAMOV. A čo je na tom čudné? Skrátka sa do vás zaľúbila.

VYSOCKIJ ST. Prišiel som v ten deň domov a Ksiuša – ona sa ku mne nasťahovala krátko po návrate z lode – sedela v kresle a bola zľahka rozstrapate-

ná, mierne spotená a zadýchaná. Tvárila sa zľahka previnilo. Bola krásna a nežná a neviemaká ešte. Kľakol som si k nej a pohladil ju po stehnách, zdola nahor. Prehla sa ako mačka a vyhrnula si sukňu. Nemala pod ňou nič a zašepkala: „Urob mi to! Chcem divý zvierací sex! Správaj sa ku mne ako ku kurve! K poriadne nadržanej kurve, ktorú si si objednal do divadla – a poriadne mi to urob!“ Díval som sa jej do zahmlených očí, a do toho zazvonil telefón...

ABRAMOV. Môžem hádať? Bola to Marina.

VYSOCKIJ ST. Áno. Marina. Mala – čo sa mňa týkalo – úžasný odhad, to bol až zvierací pud. Vytušila každé nebezpečenstvo, ktoré mi hrozilo! A takisto nebezpečenstvo, čo nehrozilo mne, ale jej. Volala, že sa so mnou rozchádza, že už nemôže, že už má toho všetkého dosť. Nemal som silu jej to vyhovoriť.

24. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva pieseň* Stačilo vzdoru*).*

STAČILO VZDORU
(Сыт я по горло, до подбородка,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

Stačilo vzdoru, aj tak bol na riť,
dosť som už spieval, dosť som už hral.
Radšej byť ponorkou, do dna sa zaryť
a neozvať sa už na signál.

Kamarát vodku lial do mňa v šenku.
Burcoval ma – vraj chce to len čas.
Ba prihral mi aj milenku Lenku –
vraj Lenka a vodka ma nakopnú zas.

S Lenkou či vodkou škoda sa páriť.
Z vodky je čemer a z Lenky je žiaľ.
Radšej byť ponorkou, do dna sa zaryť
a neozvať sa už na signál.

Stačilo vzdoru, aj tak bol na riť,
dosť bolo rýmov, dosť bolo škál!
Chcem byť len ponorkou, do dna sa zaryť,
nereagovať už na signál.

25. OBRAZ

(Miestnosť bez okien. Stôl, za ním sedí VYSOCKIJ ST., pred ním kamera na statíve, za ňou dvaja muži, kameraman PEŤKA a zvukár FILIP. Režisér ABRAMOV.)

ABRAMOV. Z toho, čo mi tu rozprávate, mám pocit, že ste nejaký budúci svätý.

VYSOCKIJ ST. Svätci, skôr než sa stali svätcami, odchádzali do púšte. Prečo? Aby sa v samote odpútali od minulosti, od súčasnosti, od reality a nič ich nerozptyľovalo. Aby im piesok otvoril oči. A samota aby ich očistila. Hádam sa im tam zjavil Boh, hádam tam zošaleli, neviem... pre nich bola púšť aj domovinou a to, čo hľadali, bola dokonalá samota. Ale čo by som ja robil v púšti? Aj ja som hľadal samotu. A mne ju dala tajga. Premýšľali ste o živote v púšti? Čo pekné môže človeku zísť na um uprostred mŕtveho piesku?

ABRAMOV. A na čo ste prišli vy? Za tých tridsaťpäť rokov v tajge?

VYSOCKIJ ST. *(začína byť unavený).* Na čo som prišiel? No na čo? Dlhé roky som blúdil po okolí svojho domca. Obchádzal som ho, ako keď sa robia kruhy na vode. Najprv som sa musel dostať z drogovej závislosti. Robil som výlety, spočiatku tak do vzdialenosti sto metrov, potom som sa oslobodil od pijatiky, a moje výlety sa natiahli na dvesto metrov. A neskôr som už robil aj dlhé, niekoľkokilometrové túry. Boli dni, keď som vôbec nevedel, kde som a ako dlho som preč. Jedol som lesné plody, lístie stromov, trávu. Často som omdlel, alebo som tak tvrdo spal, neviem. Ale hlavne som strašne trpel. Raz na úsvite som sa prebral na brehu jazera. Musel som byť v bezvedomí najmenej dva-tri dni. Odhadol som to podľa strniska na svojej tvári. Holil som sa vtedy každý deň. Kúsok odo mňa stál jeleň, krásny desatorák. Pri kopytách mu šantil zajac. Dívali sa na mňa a jeleň potom pomaly a dôstojne odkráčal, zajac odhopkal. Nado mnou boli koruny briez, čo tu rástli celé stáročia. A nad nimi obloha. Ležal som v tráve a zdalo sa mi, že mi krváca celé telo. Jediné nezakrvavené miesta boli líca, po ktorých mi tiekli slzy... A zrazu mi bolo všetko jasné. Z ničoho nič a v zlomku sekundy. Trvalo mi tridsať rokov, kým som to pochopil... *(Odmlčí sa a zavrie oči.)*

ABRAMOV. Čo ste pochopili?

VYSOCKIJ ST. Vrahovia sa obracajú k rovnakému Bohu ako obete, a Boh prijíma obe modlitby. A čo je dnešná viera? Moc. Moc tých, ktorí vládnu svojim najbližším a zároveň ich okrádajú. Rovnako funguje moc najvyššie postavených, čo pod zámienkou obrany vlasti v boji s fiktívnym nepriateľom zhrabnú väčšinu štátneho majetku. A čo som ešte pochopil? Že táto spoločnosť nepotrebuje poslušnosť. K nikomu a k ničomu. Že je najvyšší čas, aby ľudia potrebovali niečo iné.

ABRAMOV. Tomu nerozumiem. Ako to, že táto spoločnosť nepotrebuje poslušnosť?

VYSOCKIJ ST. Nijakú a voči nikomu. Nijakú poslušnosť voči nijakým autoritám. Voči nijakej vláde. Voči nijakej politickej strane ani voči nadriadeným orgánom, milícii, štátnej bezpečnosti, ani voči nijakej cirkvi, ani voči Bohu!

ABRAMOV. Ale veď – poriadok sveta stojí na poslušnosti. Na hierarchii hodnôt, na hierarchii moci. Spoločnosť musí predsa niekto viesť, ľudia potrebujú niekoho, kto určí smer, cestu, obsah...

VYSOCKIJ ST. Nie, nemusí. Ale prepáčte, som strašne unavený, mohli by sme si urobiť prestávku?

FILIP. A čo náboženstvo? Veď vy neuznávate ani Boha, hoci v neho veria miliardy ľudí. Nemali by ľudia poslúchať aspoň Boha? Podľa vás Boh nie je?

VYSOCKIJ ST. To ste celí vy. Či Boh je, alebo nie je... A tretí variant nepripúšťate? Musí niečo len byť, alebo len nebyť? Boh nepotrebuje byť, alebo nebyť! Preto je Boh! Viem to. Ale, prosím vás, urobme si prestávku, som šialene unavený.

ABRAMOV. Počkajte! Áno, urobíme si pauzu, o chvíľku. Ako ste prišli na to, že jestvuje tretí variant existencie?

VYSOCKIJ ST. Láska... To je tretí variant existencie... Príďte na môj koncert. Začnem znova vystupovať. Myslím, že tento svet je šialený a márne hľadá spôsob, ako sa dostať zo šialenstva. Ja riešení mám... Treba odmietnuť poslušnosť... Masovo. A nahradiť ju... Prosím vás, dovoľte mi niekde si tu na chvíľku ľahnúť. Krúti sa mi hlava, chvejú sa mi pľúca...

ABRAMOV. To, čo nám tu rozprávate... dá sa to nazvať novým náboženstvom?

VYSOCKIJ ST. Nazvite si to, ako chcete.

ABRAMOV. No dobre, ľudia vás poslúchnu a odmietnu poslušnosť všetkým a všetkému, čo dosiaľ tvorí hodnoty civilizácie. Je to absurdné, ale pripustime to. Čo potom?

VYSOCKIJ ST. Nasleduje druhý krok a tretí a ďalšie... My dvaja, ja a Marina, len, takpovediac, ukážeme cestu... *(Unavene.)* A ostatné už bude na ľuďoch...

ABRAMOV. A akú úlohu v tom bude hrať vaša žena Marina Vlady? Čo ak vás nespozná? Toľké roky ste sa nevideli, a vy ste sa, bisťu, poriadne zmenili.

VYSOCKIJ ST. Máme dohovorené niečo, čo nás navzájom identifikuje, aj keby sme mali sto rokov a boli holohlaví a samá vráska. Marina ma spozná, tým si buďte istý. A pôjde so mnou. Urobíme si turné po celom svete. Zvoláme tlačové konferencie, nakrútime filmy, všade je televízia... dnes už sú tieto možnosti... prosím vás, Sergej Alexandrovič, dajte mi trochu vody a zastavte tú kameru. Krúti sa mi hlava.

PEŤKA. Sergej Alexandrovič, mám to zastaviť...?

ABRAMOV *(mlčí a hľadí na Vysockého).*

VYSOCKIJ ST. *(zatvorí oči a zakloní hlavu).*

ABRAMOV *(po chvíli, pomaly a ticho).* Áno. Zastavte to.

26. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva pieseň* Lode*).*

LODE
(Корабли,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

Lode chvíľu sú doma – zas do tmy sa hnú.
A zas vráti ich temnota mokrá.
Ani pol roka neprejde – vojdem k vám dnu.
No a odplávam zas,
no a odplávam zas na pol roka.

Všetko počká – len najlepší priatelia nie,
ani najmilšie milé, tie najoddanejšie,
ani tí nie, čo srdcu sa po nich tak cnie.
Hviezdam neverím viac,
hviezdam neverím viac – sebe menej však ešte.

Ale rád by som veril, že prečkám ten čas,
že loď nezhorí, ani nič iné,
že sa vrátim – i druhov, i žiaľ si tu nájsť,
že sa vrátim sem zas,
že si zaspievam zas – skôr než polrok sa minie.

Že sa vrátim i druhov, i lásku si nájsť,
že si zaspievam zas,
že si zaspievam zas – skôr než polrok sa minie.

27. OBRAZ

(Miestnosť bez okien. Stôl, za ním sedí VYSOCKIJ ST., pred ním kamera na statíve, za ňou dvaja muži, kameraman PEŤKA a zvukár FILIP. Režisér ABRAMOV.)

ABRAMOV *(rázne chodí po miestnosti).* Komunista sa stáva komunistom vo chvíli, keď vstúpi do strany, a ostáva ním až do smrti bez ohľadu na všetko. Bez ohľadu na čokoľvek, rozumiete? Komunistu, keď bude treba, môže strana odsúdiť na smrť. Môže ho odsúdiť, opľuť, vylúčiť zo svojich radov, mučiť, vyhnať ho ako psa – a pre komunistu je to česť. Keď to strana potrebuje! Rozumiete? Česť! V tom sa líšime od všetkých ostatných strán!

PEŤKA. Rozumiem, súdruh kapitán.

ABRAMOV. Ale rovnako je to s nepriateľmi komunizmu. Svet je odnepamäti rozdelený na komunistov a nepriateľov komunizmu. U nás sa dnes komunisti museli stiahnuť do ilegality. No iba dočasne. Vláda komunistov je v útlme, no nie je stratená, neprehrala. A čo je dnes našou straníckou úlohou? Dnes musíme vyhľadávať a bez milosti a bez súcitu likvidovať najväčších nepriateľov našej ideológie. Rozumiete?

PEŤKA. Rozkaz, súdruh kapitán! Bez milosti a bez súcitu.

ABRAMOV. Ale tento prípad, to je niečo celkom odlišné. Ak je ten chlap naozaj Vysockij, tak to, čo chce urobiť, je nebezpečné pre celosvetový poriadok. Nie iba pre komunistov. Ale aj pre všetky finančné a mocenské oligarchie, a dokonca aj pre všetky náboženstvá! Keby urobil to, čo hovoril, nastal by absolútny chaos! Možno je to blázon – ale čo ak nie je? To jeho odmietanie poslušnosti je atraktívny príklad pre masy a môže to rozvrátiť celú spoločnosť. A my nevieme, čo bude ten druhý krok a ďalšie, čo Vysockij chce navrhnúť.

Najodpornejšie zlo pre stranu a teraz aj pre celý svet sú tí, čo vzbudzujú sympatie v najširších vrstvách obyvateľstva. Tí, čo budia sympatie, súcit, pochybnosti. Pochybnosti o správnosti každej nastúpenej cesty. Ak skoro každý začne premýšľať, či... či áno, či nie...! Skrátka, títo ľudia sú pre svet naozaj nebezpeční. Všetci ti bardi, básnici, komedianti. Oni vôbec nepoznajú pocit zodpovednosti. Koľkí už v dejinách pomohli rozvrátiť ten či onen systém?! A preto je na nás, aby sme sa zachovali zodpovedne. Desiatnik Filip Markovič!

FILIP. Tu, súdruh kapitán!

ABRAMOV. Čatár Peter Stepanovič!

PEŤKA. Tu, súdruh kapitán!

ABRAMOV. Jedného takého máme práve pred sebou. Desiatky rokov po smrti, počujete? Ešte desiatky rokov po smrti sa jeho piesne spievajú a prekladajú do cudzích rečí! Viete si predstaviť, čo to s ľuďmi urobí, keď sa rozchýri, že Vysockij žije?! Že koncertuje?! Nijaký futbalový štadión nebude dosť veľký! Taký vplyv bude mať na ľudí!... A keď sa k nemu pridá ešte aj tá jeho francúzska konkubína! Ľudia za nimi pôjdu ako stádo. A oni budú vyzývať ľudí, aby sa zriekli svojich politických strán, svojich vlád, svojich cirkví! Áno, aj to musíme mať na pamäti! A kam to povedie? K totálnej destabilizácii. Môže to zničiť celú našu spoločnosť.

PEŤKA. Súdruh kapitán, dovoľte mi prehovoriť!

ABRAMOV. Hovorte!

PEŤKA. Myslím si, že je našou povinnosťou tomu zabrániť!

ABRAMOV *(obráti sa na Filipa).* Samozrejme! Čo si o tom myslíte vy, Filip Markovič?

FILIP. Stotožňujem sa s názorom súdruha čatára Petra Stepanoviča.

ABRAMOV. Existuje jediný spôsob... *(Vytiahne revolver.)* Peter Stepanovič a Filip Markovič, vstaňte! V mene vlasti vám prikazujem – zabite Vysockého! Každý dvoma výstrelmi! Rozsudok vykonať ihneď!

FILIP a PEŤKA *(odídu).*

28. OBRAZ

FILIP a PEŤKA *(vrátia sa do miestnosti).*

FILIP. Sergej Alexandrovič...

ABRAMOV. Čo sa stalo? Nepočul som, že by ste splnili rozkaz.

FILIP. Sergej Alexandrovič...

ABRAMOV. Desiatnik! Titulujte ma, ako sa patrí!

FILIP. Súdruh kapitán, on tam nie je!

ABRAMOV. Čože?!

PEŤKA. Nie je tam? Vysockij zmizol!

ABRAMOV. Zmizol? Vy ste sa zbláznili? Ako niekto môže zmiznúť z miestnosti, ktorá nemá okná a jediné úzke dvere vedú sem?!

FILIP. Súdruh kapitán, ale on tam naozaj nie je!

ABRAMOV. Uhnite sa! *(Na okamih zmizne a zase sa vráti.)* Naozaj zmizol...

PEŤKA. Nemohol predsa odísť... nebolo kadiaľ, okolo nás by sa nemohol prešmyknúť, zbadali by sme ho všetci. A inak predsa – nie, nemal sa kadiaľ?!

ABRAMOV. To nie je možné! Tomu nerozumiem... Veď ste mu predsa pomáhali, aby nespadol... a doviedli ste ho až k lavici... Viete čo? Pustite mi z kamery záznam jeho odchodu – nakrúcali ste to, nie?

PEŤKA. Určite, Sergej Alexandrovič... teda prepáčte, súdruh kapitán. *(Zapne monitor a kameru.)* Nič tam nie je...!

ABRAMOV. Akože, nič tam nie je?!

PEŤKA. Na zázname nie je jednoducho nič!

ABRAMOV. Tak sa pozrite na včerajší záznam...

PEŤKA. Vykonám. *(Vymení v kamere kazetu.)* To predsa nie je možné, ani tu nič nie je nakrútené!

ABRAMOV a FILIP. Čože?!

PEŤKA *(nešťastne).* Pozriem sa ešte na ďalšie kazety... *(Mení kazety v kamere.)*

ABRAMOV. Skontrolujte všetky materiály a vy, Filip, mi podajte zložku so zápismi denných vyšetrovaní. Tie som osobne každý deň podpisoval...

FILIP *(podá z poličky šanón).* Prosím.

ABRAMOV *(otvorí šanón a listuje v ňom).* Pozrite sa! No, nehľaďte na mňa a pozrite sa! Čo vidíte?

FILIP *(listuje v šanóne).* Prázdne listy... Súdruh kapitán, to nie je možné!

PEŤKA. Sergej Alexandrovič... prešiel som celý materiál... a nie je na ňom nakrútená ani sekunda – len toto. *(Spustí monitor.)*

ABRAMOVOV HLAS. Tak, Vladimir Semionovič, budeme pokračovať... môžeme?

PEŤKA. A potom už je len šum...

ABRAMOV. A potom už je len šum...

29. OBRAZ

VYSOCKIJ ML. *(hrá a spieva pieseň* Poľovačka na vlky*).*

POĽOVAČKA NA VLKY
(Охота на волков,
Vladimir Vysockij / Ľubomír Feldek)

V boji proti nim napínam sily!
Znova – ako už nejeden raz –
obkľúčili ma, hej, obkľúčili,
bodro na dostrel ženú ma zas.

Spoza smrekov už dupľovky trčia,
v každom tieni sa ukrýva muž.
Pália na vlky – na živé terče,
čo v tom snehu sa černejú už.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Veru s vlkmi to nemyslia dobre
trajektórie zákerných striel!
Keď ich hrádza tých vlajočiek zovrie,
potom ľahké je zasiahnuť cieľ.

Tradíciu vlk porušiť nesmie –
tú sme cicali z materských žliaz.
Slepé šteňatá síce už nie sme –
za tie vlajočky nevieme zájsť.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Za tie zástavky neste ma, nohy!
Žiť v tej porobe nemám už chuť!
Šťastný začul som – vykríkli mnohí,
sťaby hľadeli na čudo čúd.

V boji proti nim napínam sily!
Nie však – ako už nejeden raz.
Obkľúčili ma, hej, obkľúčili –
ja som vybehol z ich zátarás!

Zuby ostré a laby sú bystré!
Kto nám, vodca náš, vnútil ten trik?
Vždy len bežíme schytať ich výstrel –
za tie zástavky nezájde nik.

Prečo vlk musí skrývať, čo cíti,
nestáť o život, nakašľať naň?
Ten, čo rozhodne o mojom bytí,
sa už usmial a dvíha už zbraň.

Je poľovačka na vlky – ten slávny výkon! –,
na staré, na mladé, čo ako náročky
sa ženú v ústrety aj psom, aj poľovníkom,
na snehu červenie sa krv a vlajočky.

Za tie zástavky neste ma, nohy!
Žiť v tej porobe nemám už chuť!
Šťastný začul som – vykríkli mnohí,
sťaby hľadeli na čudo čúd.

V boji proti nim napínam sily!
Nie však – ako už nejeden raz.
Obkľúčili ma, hej, obkľúčili –
ja som vybehol z ich zátarás!

K o n i e c

Preložil a Vysockého piesne prebásnil Ľubomír Feldek